

אוכלוסיית הצבאים ברמת הנדיב: ניטור ארוך טווח, מחקר בשיטות מתקדמות ופעולות בשטח

אמיר ארנון, עדו יצחקי, דן מלקינסון, צח גלסר, אבי פרבולוצקי, ליאת הדר

הצבי הישראלי כמין דגל

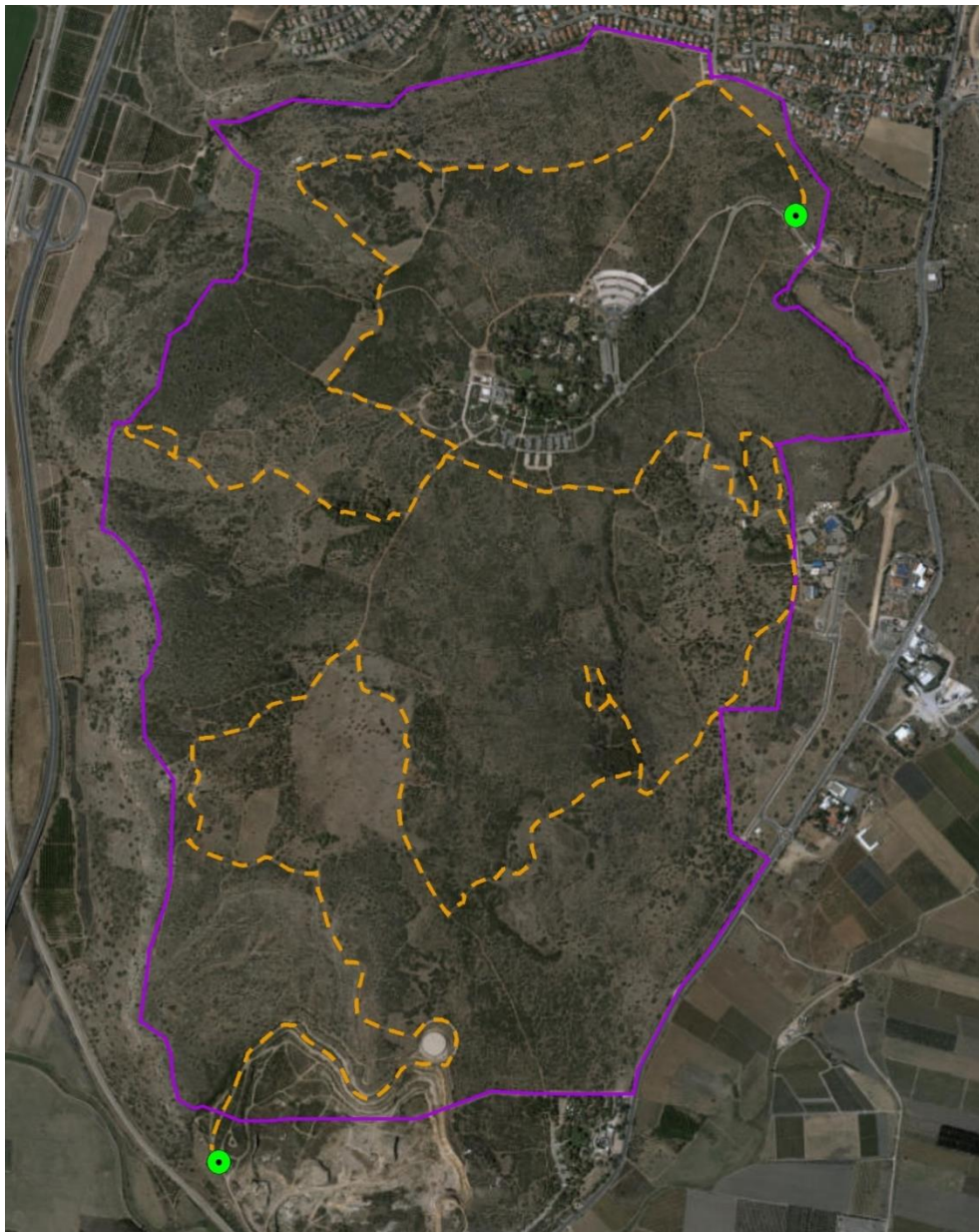
חשיבות אקולוגית

אינדיקטור למינים נוספים ולמצב המערכת

משמש "מטרייה" לשימור מערכות אקולוגיות ומינים נוספים

פרופיל ציבורי גבוה

סקר צבאים (LTER)

... - 2003

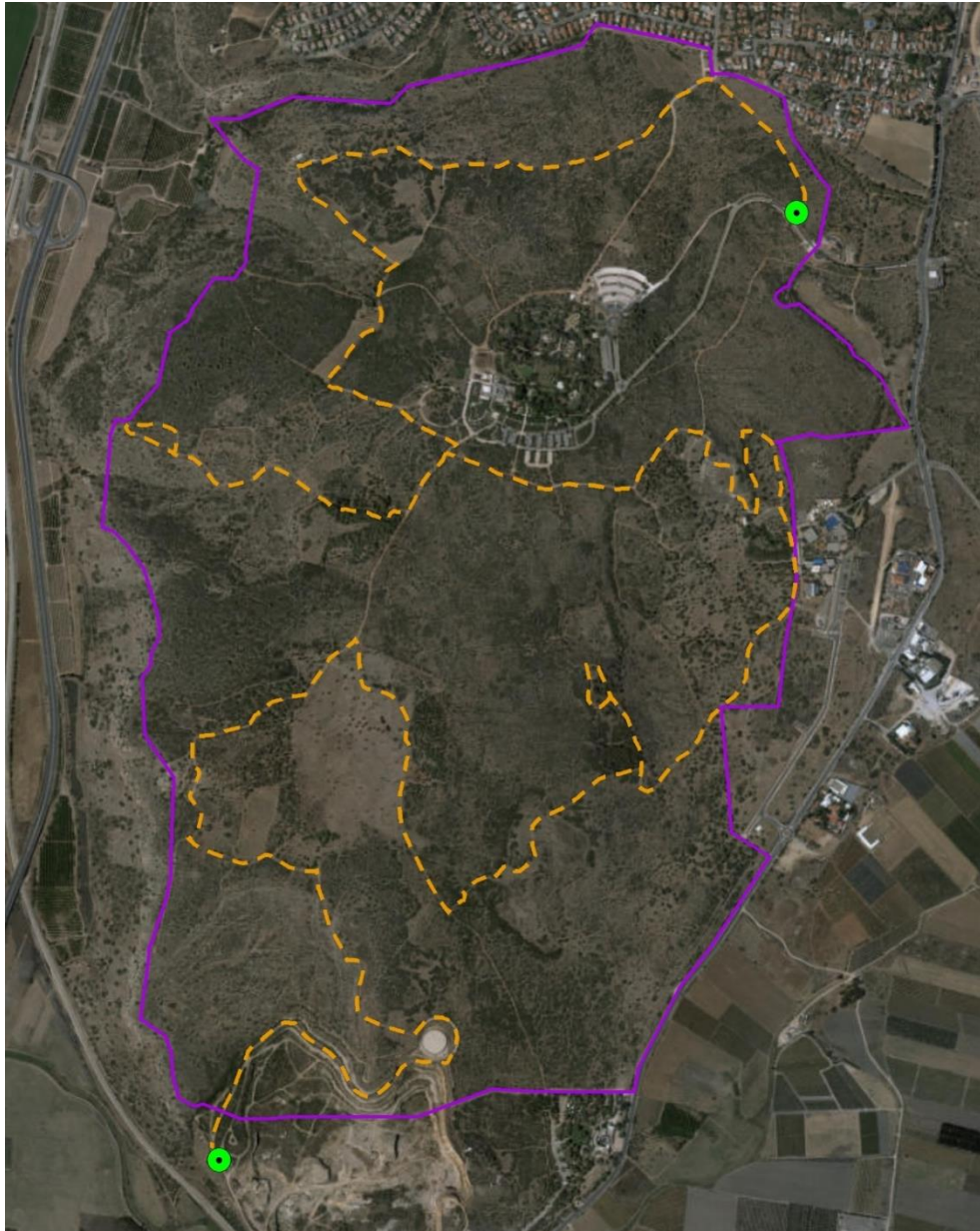
מסלול באורך 12 ק"מ

נמשך שעתיים

4 סקרים בחודש:

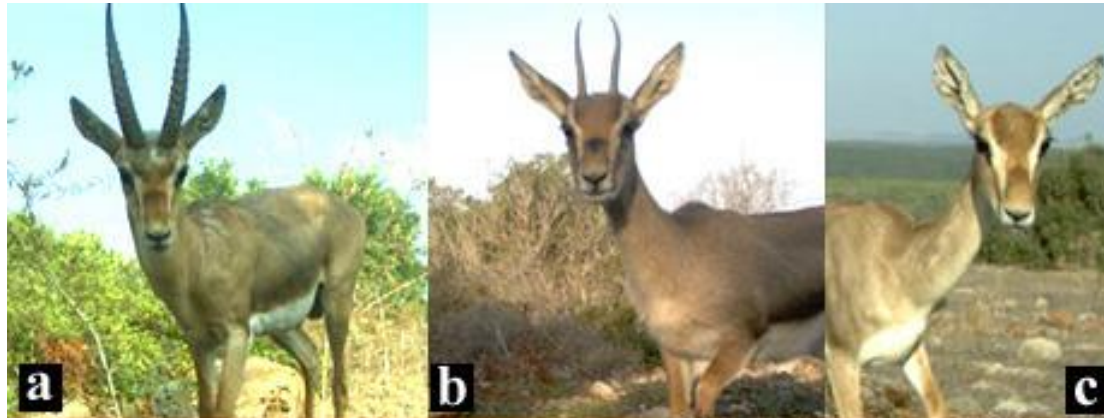
2 X זריחה, 2 X לפני השקיעה

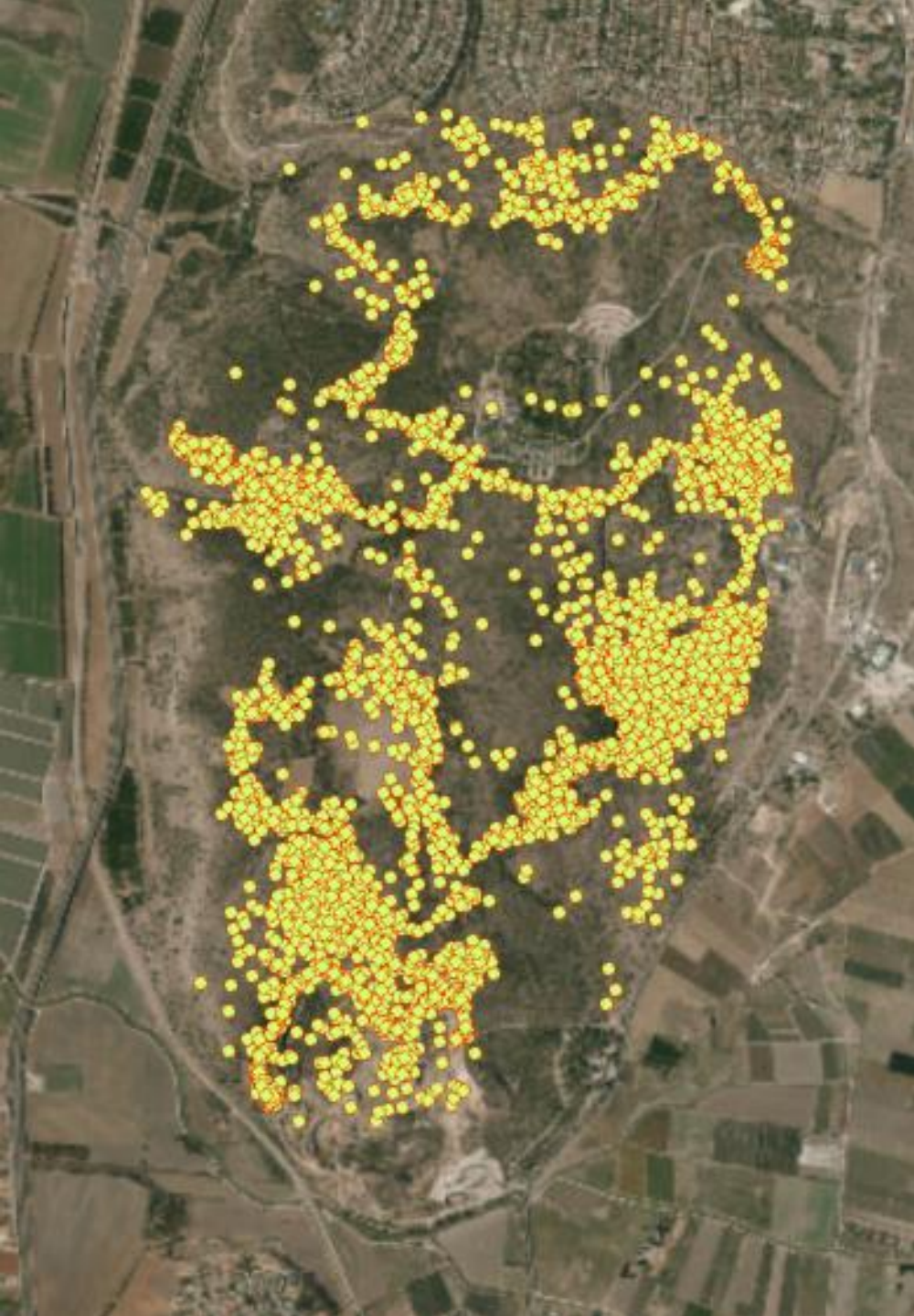
תיעוד כל תצפית בצבאים

שימוש במספר הצבאים שנצפו בסקר
כמדד לגודל האוכלוסייה (encounter rate)

חלוקה לקטגוריות זויגלגיל: זכרים ונקבות וצעירים

2020 - 2004

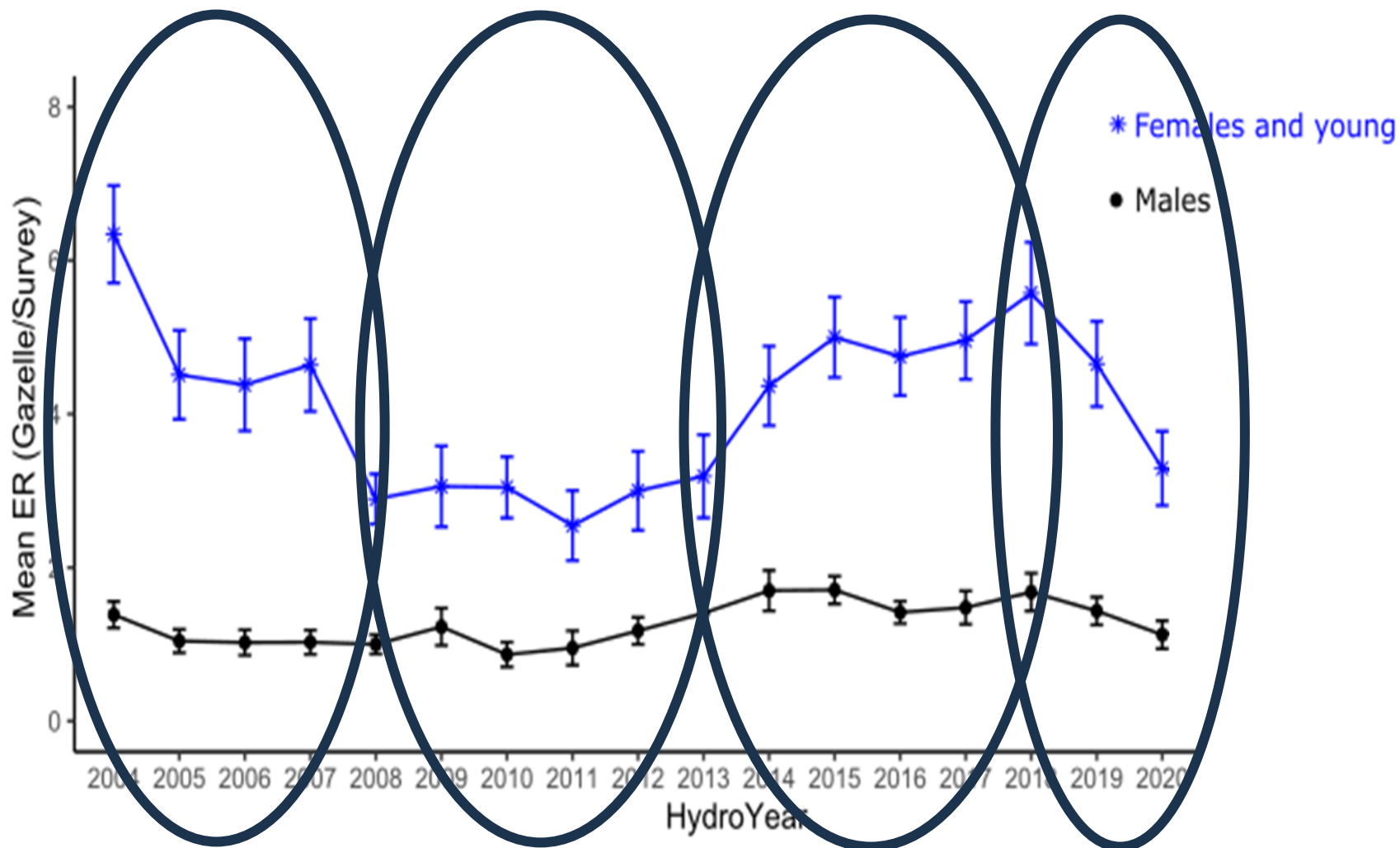
סקרים >770

תצפיות בצבאים ~4000

ממוצעים שנתיים של סקרים רכובים ברמת הנדיב

מספר הצבאים הממוצע שנצפה בסקר (Encounter rate)

מה הגורם המרכזי שמשפיע על הדינמיקה של הצבאים בפארק?

1) הפעלת תחנת האכלה 2000 - 2012

המטרה: הפחתת היציאה של תנים וחזירים לשטחי חקלאות; הפחתת קונפליקט אדם – חיות בר

Photo: Paolo Becciu

ממשק:

פיזור כמעט יומיומי של פירות וירקות

השלכה מזדמנת של פגרים (סוסים, פרות, כבשים...)

(ו) הפעלת תחנת האכלה -> עלייה בפעילות טורפים

2011-02-26 9:48:30 AM M 3/3 10°C

2011-03-01 7:31:50 PM M 1/3 14°C 2011-02-25 6:10:09 PM M 3/3 15°C

TIMSACH

RECONYX

TIMSACH

RECONYX

TIMSACH

RECONYX

השפעת טורפים על הצבאים

טריפה/פציעה

דריכות מוגברת (vigilance)

סטרו

ו) נוכחות בקר ברמת הנדיב

התחלת רעיית בקר (רשמית): 1989

מטרות:

ו) הקטנת שריפות – סכנה, עוצמה והתפשטות (חיץ)

ו) ריסון הצומח המעוצה

ממשק:

כ-200 ראש

מרץ – יולי (כ-5 חודשים בשנה)

השפעות אפשריות של נוכחות בקר בפארק, על הצבאים

השפעות עקיפות

שינוי הצומח: הרכב, מבנה

העברת מחלות, טפילים

משיכת טורפים

השפעות ישירות

תחרות על משאבים:

מזון

מים

שטח

Generalized Linear Mixed Models (GLMMs)

משתנה תלוי:

מספר צבאים שנצפו בסקר (Encounter rate; ER)

משתנים מסבירים: ממשק

עוצמת נוכחות הבקר: זמן פרה\יחידת שטח
(cattle stocking rate)

הפעלת תחנת האכלה
(כן\לא)

משתנים מסבירים נוספים:

חודש

זמן ביום: שקיעה/זריחה

תנאים מטאורולוגיים:

גשם, טמפרטורה, מהירות רוח

קטגוריית זווית גיל

אוטוקורלציה בזמן

Model construction:

מודל 0 (Null):

ER ~ אוטוקורלציה + שנה

מודל בסיסי:

ER ~ גשם + טמפרטורה + זמן ביום + חודש + זווית\גיל + אוטוקורלציה + שנה

Model construction:

בסיסי + תחנת האכלה:

ER ~ תחנת האכלה + בסיסי

בסיסי + עוצמת בקר (Y):

ER ~ עוצמת בקר (בשנה הנוכחית) + בסיסי

בסיסי + עוצמת בקר (Y-1):

ER ~ עוצמת בקר (בשנה הקודמת) + בסיסי

Model selection

AIC (Akaike's information criterion)

AIC weight	Δ AIC	AIC	K	מודל
0.96	0.00	5381.7	16	בסיסי + ת. האכלה
0.03	6.87	5388.6	16	בסיסי + עצמת בקר (השנה)
0.00	9.71	5391.4	13	בסיסי
0.00	12.15	5393.8	16	בסיסי + עצמת בקר (שנה קודמת)
0.00	1427.88	6809.6	3	Null

Model selection

AIC (Akaike's information criterion)

AIC weight	Δ AIC	AIC	K	מודל
0.96	0.00	5381.7	16	בסיסי + ת. האכלה
0.03	6.87	5388.6	16	בסיסי + עצמת בקר (השנה)
0.00	9.71	5391.4	13	בסיסי
0.00	12.15	5393.8	16	בסיסי + עצמת בקר (שנה קודמת)
0.00	1427.88	6809.6	3	Null

Model selection

AIC (Akaike's information criterion)

AIC weight	Δ AIC	AIC	K	מודל
0.96	0.00	5381.7	16	בסיסי + ת. האכלה
0.03	6.87	5388.6	16	בסיסי + עצמת בקר (השנה)
0.00	9.71	5391.4	13	בסיסי
0.00	12.15	5393.8	16	בסיסי + עצמת בקר (שנה קודמת)
0.00	1427.88	6809.6	3	Null

Model selection

AIC (Akaike's information criterion)

AIC weight	Δ AIC	AIC	K	מודל
0.96	0.00	5381.7	16	בסיסי + ת. האכלה
0.03	6.87	5388.6	16	בסיסי + עצמת בקר (השנה)
0.00	9.71	5391.4	13	בסיסי
0.00	12.15	5393.8	16	בסיסי + עצמת בקר (שנה קודמת)
0.00	1427.88	6809.6	3	Null

Model results

Incidence Rate Ratio (IRR)

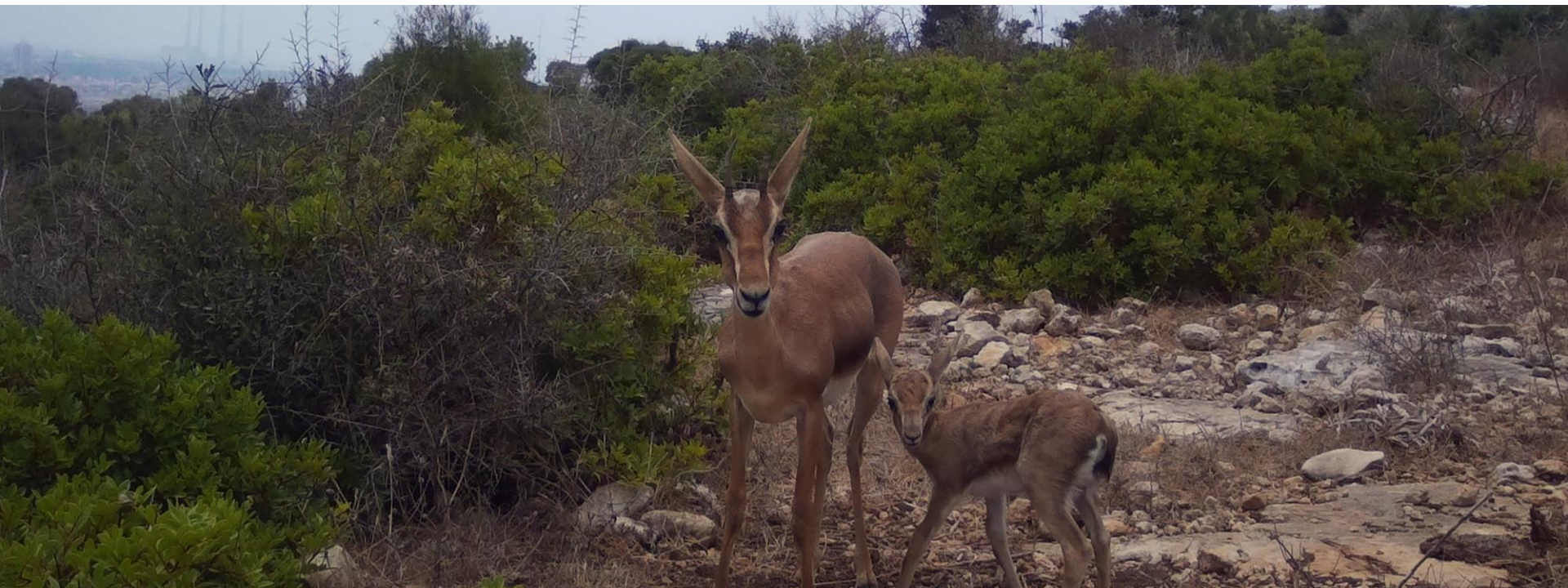
כשהתחנה לא פעלה נצפו
בסקר בממוצע כמעט פי שניים
יותר צבאים מאשר כשפעלה

משתנה	אפקט (IRR)	CI 95%
ת. האכלה	0.56**	(0.39, 0.81)
זוויג\גיל (נקבות\צעירים)	3.00***	(2.72, 3.31)
זמן ביום (שקיעה)	0.67***	(0.56, 0.8)
ת. האכלה × זוויג\גיל	1.28*	(1.06, 1.56)
ת. האכלה × זמן ביום	1.22*	(1.04, 1.43)
טמפ'	0.80***	(0.71, 0.9)
גשם	1.07**	(1.03, 1.12)
חיתוך	2.36***	(1.63, 3.43)
Cosine (חודש)	1.14*	(1.01, 1.28)
Sine (חודש)	1.28***	(1.14, 1.44)
שנה, df = 1	0.38***	(0.27, 0.54)
שנה, df = 2	1.20 ns	(0.75, 1.92)
שנה, df = 3	0.38***	(0.23, 0.62)
שנה, df = 4	0.61*	(0.4, 0.94)

P: '*' = 0.05; '**' = 0.01; '***' = 0.001

תוצאות

נמצא מתאם חזק בין הפעלת תחנת האכלה לטורפים, לצפיפות הצבאים
לא נמצא מתאם בין עצמת נוכחות הבקר בשטח בשנה מסוימת, או בזו
שלפניה, לצפיפות הצבאים

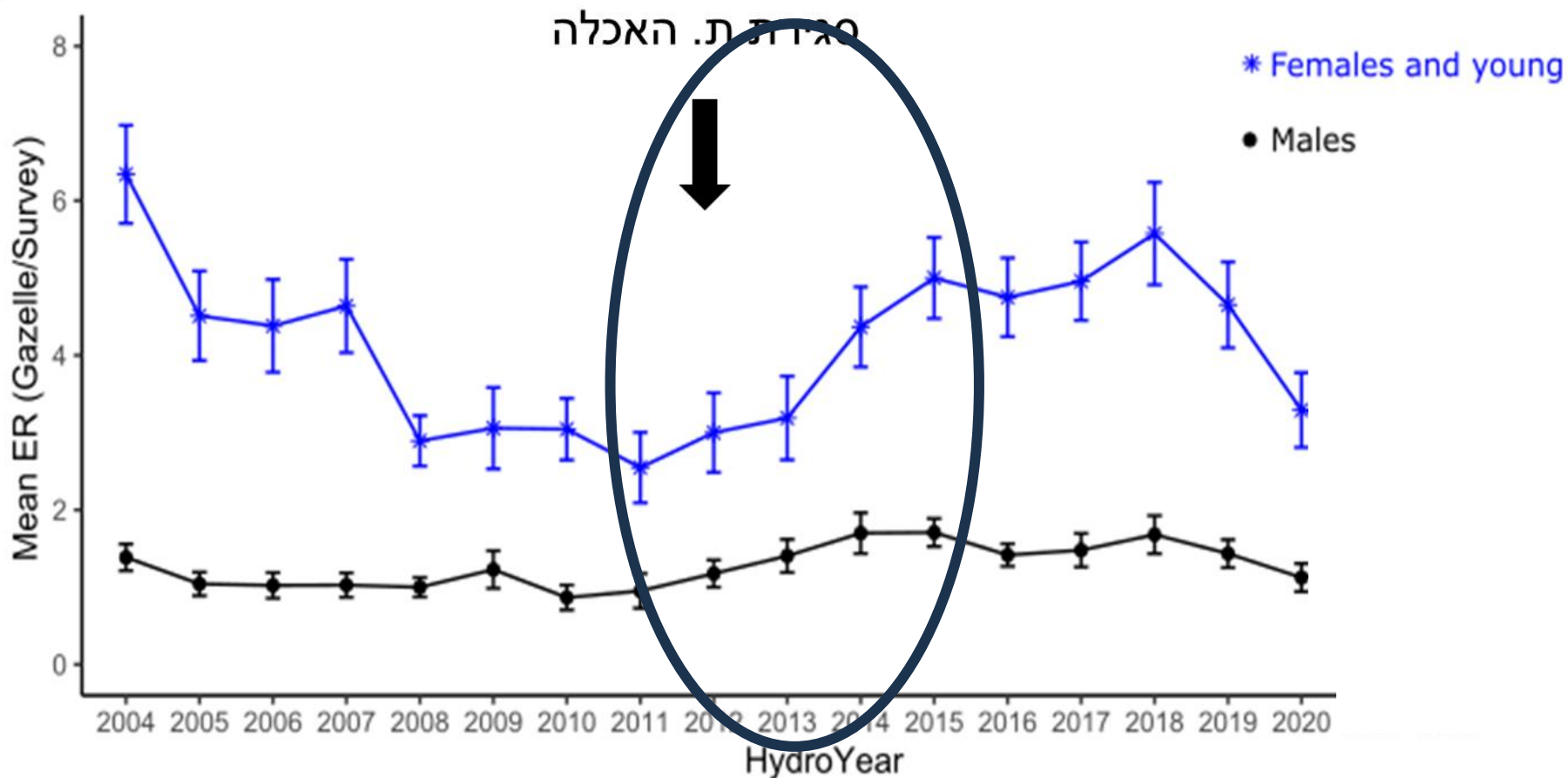

תוצאות

אוכלוסיית הצבאים הראתה התאוששות מהירה מרגע שהאכלת הטורפים

הופסקה

גורמים נוספים שנבחנו לאורך השנים

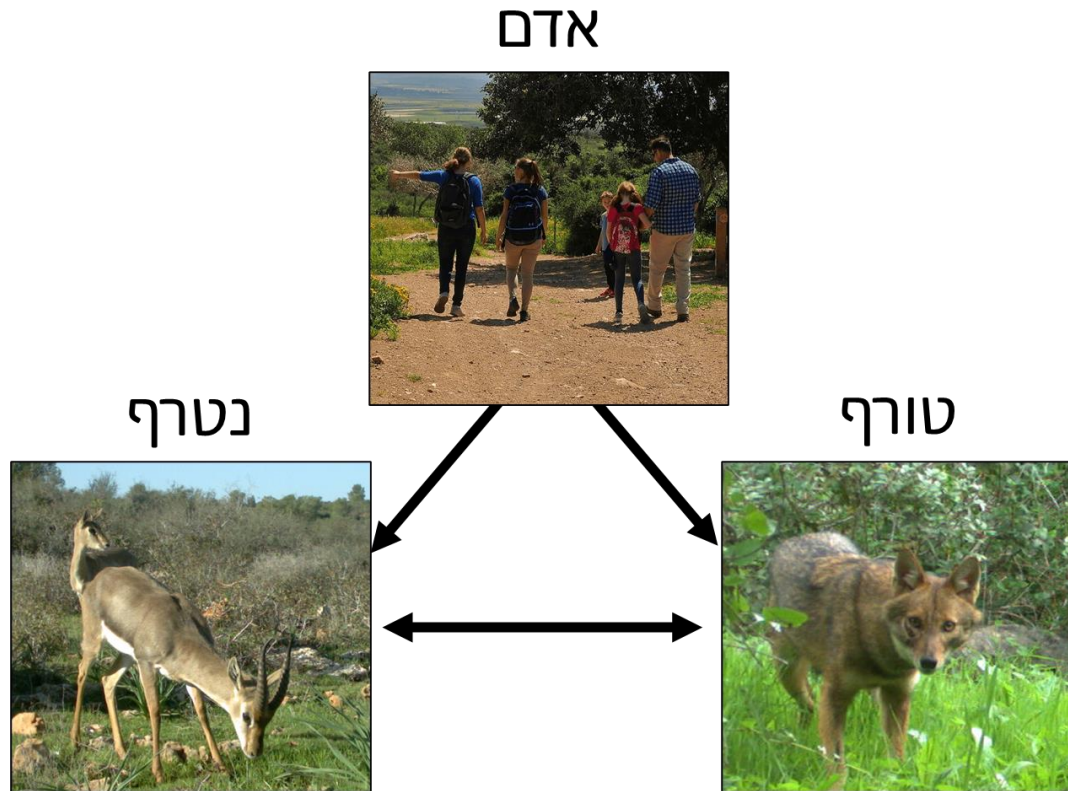
תזונת הצבאים בעונות השונות:
לא נמצאו תקופות שבהן התזונה בעייתית (חלבון,
טאנינים, נעכלות....)

תחרות עם בקר: לא נמצאו עדויות לחפיפה
משמעותית בדיאטה

בידוד גנטי: לא משמעותי

גורמים נוספים שנבחנו לאורך השנים

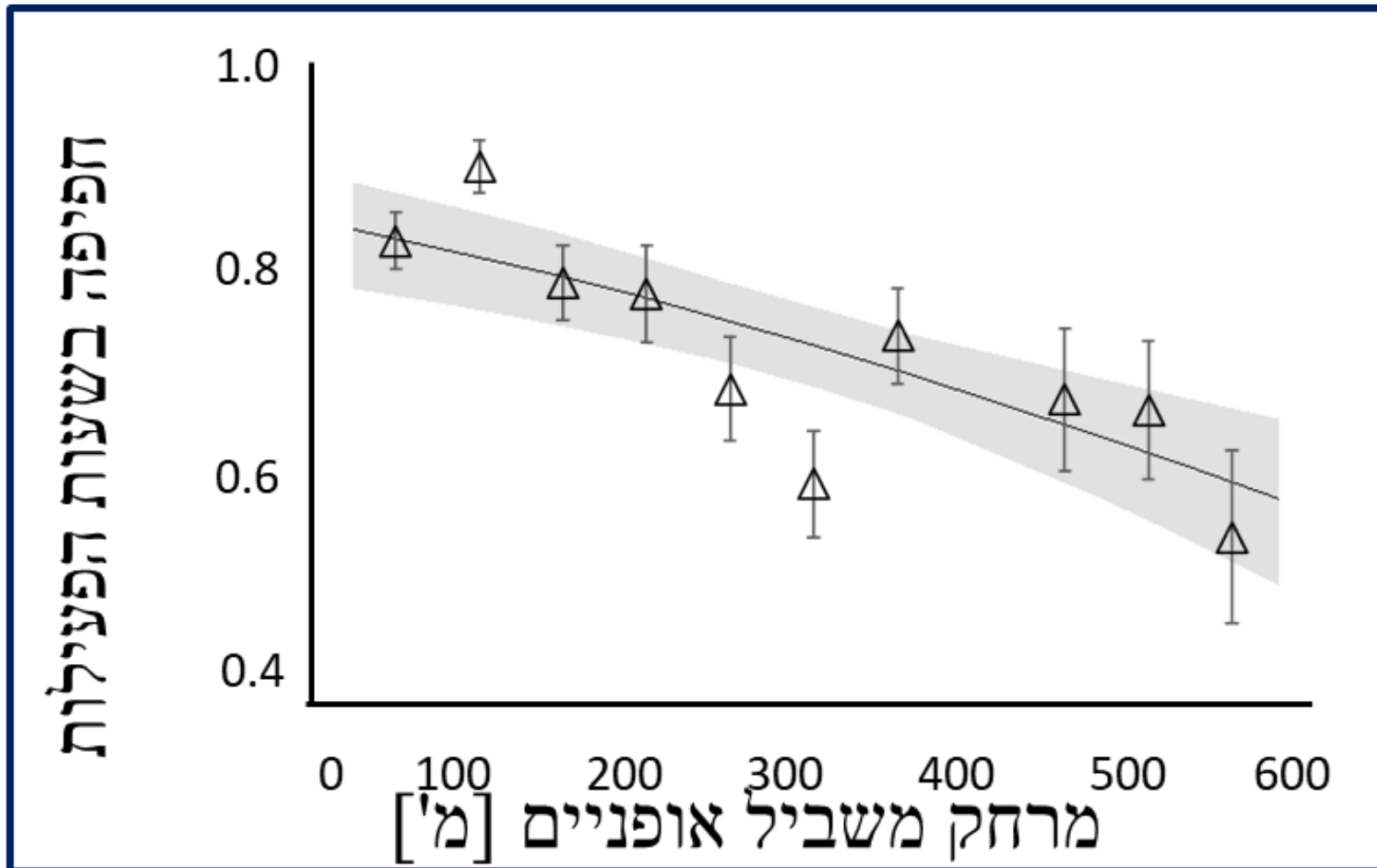
השפעה של נוכחות מבקרים

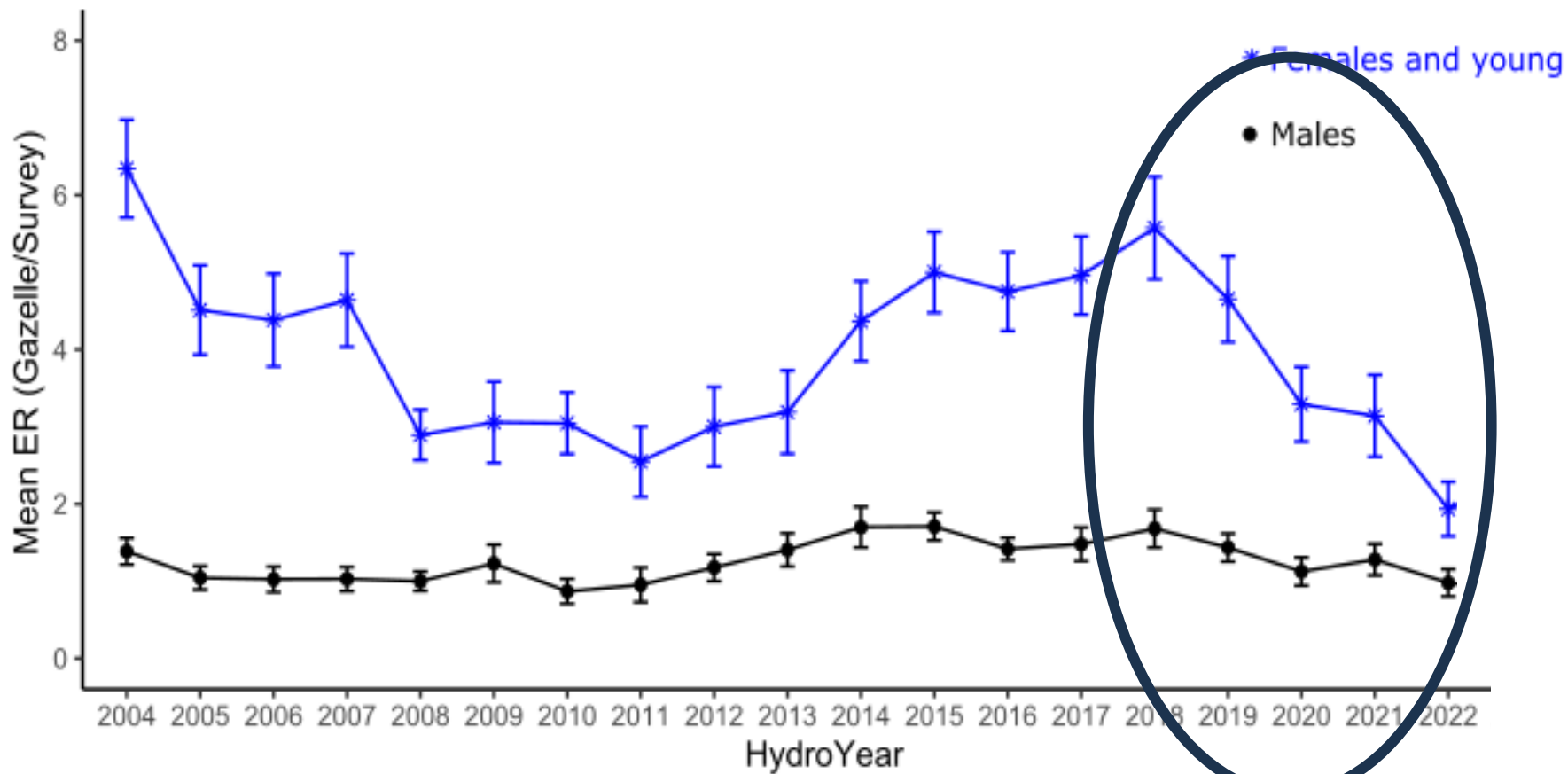
בשיתוף יובל צוק, אורי רול, עודד ברגר-טל

גורמים נוספים שנבחנו לאורך השנים

השפעה של נוכחות מבקרים

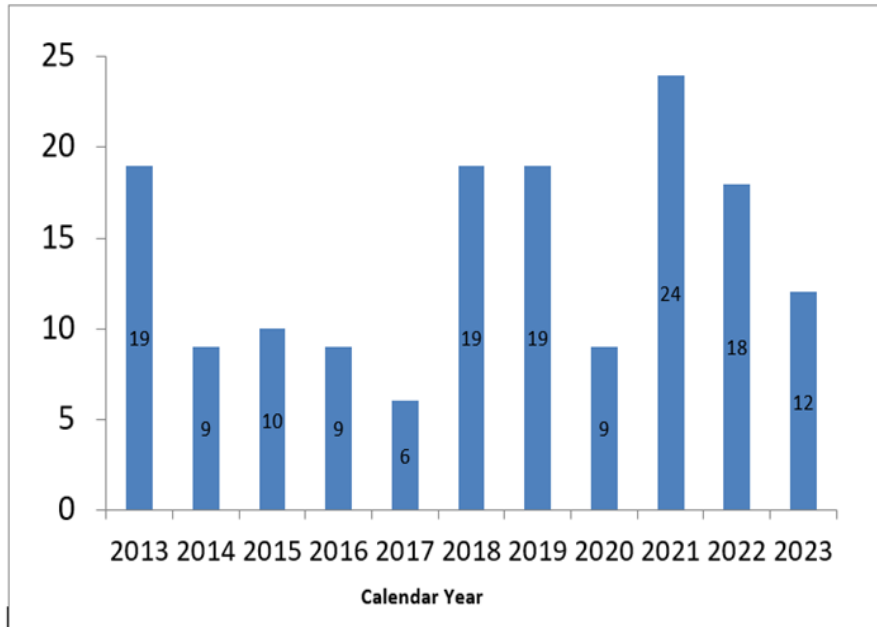

צעדים מעשיים

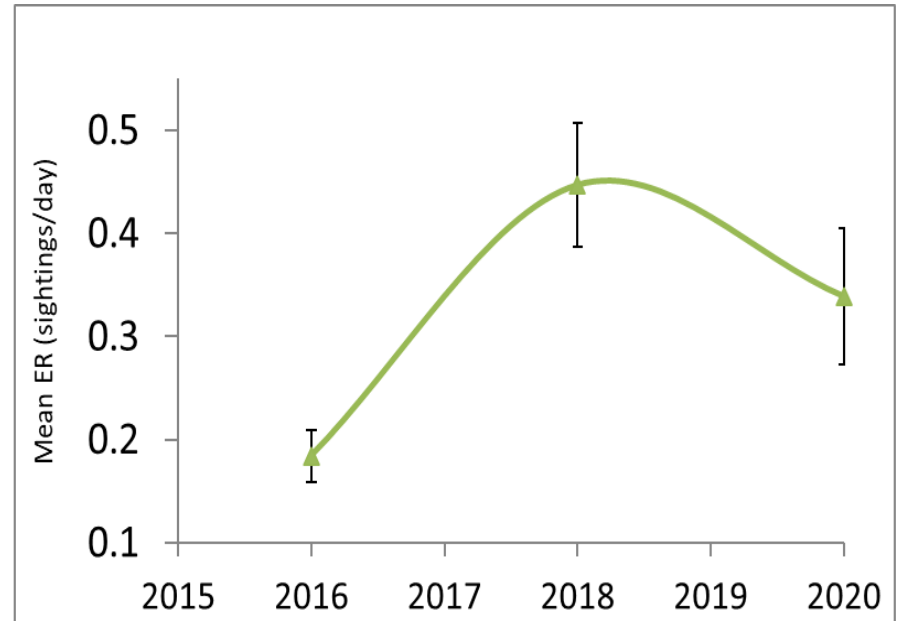

צעדים מעשיים

במקביל לירידה בצבאים, עלייה בפעילות התנים בפארק

תנים דרוסים בסמוך לרמת הנדיב

ממוצע צילומי תנים ביום מצלמה ($\pm$ SE)

דילול מושכל של תנים (מושכל: מספר פרטים, עיתוי)
שת"פ עם רט"ג

תנים

דילול מושכל של תנים:

מספר: 14 תנים (כ-20% מהאוכלוסייה המוערכת)

עיתוי: ינואר – מרץ. אחרי ביסוס טריטוריות, לפני המלטות

תנים

דילול מושכל של תנים:

ניטור השפעות הדילול על פעילות התנים באמצעות מצלמות שביל

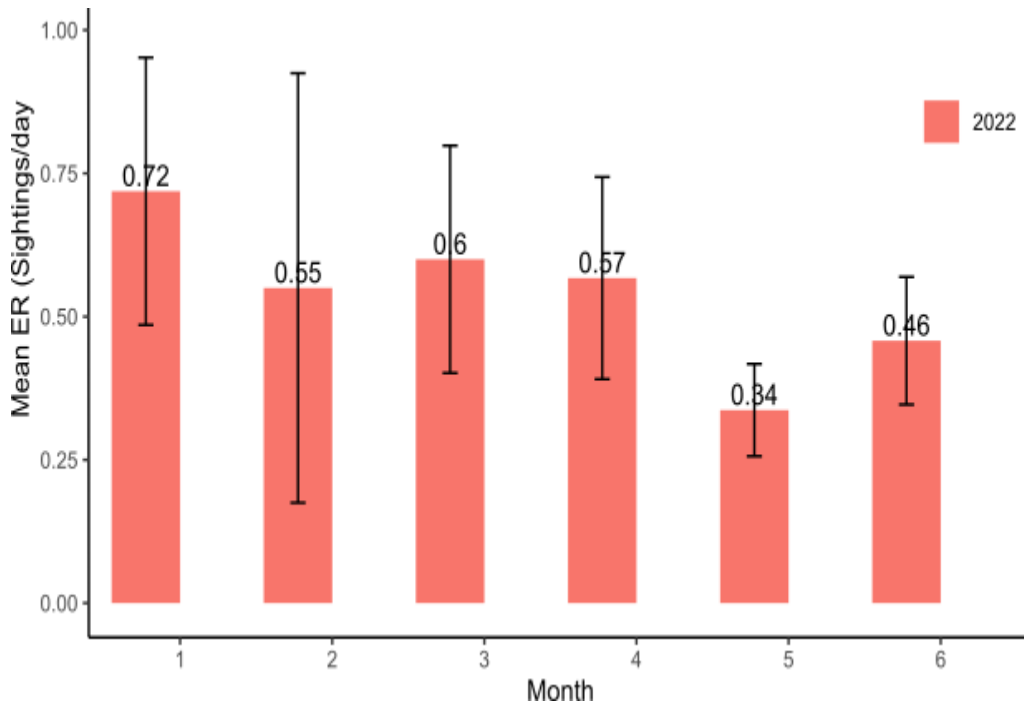

תנים

דילול מושכל של תנים:

השוואת מספר התנים שהצטלמו ביום מצלמה, לפני ואחרי הדילול
(חצי ראשון 2022, 2023)

תנים

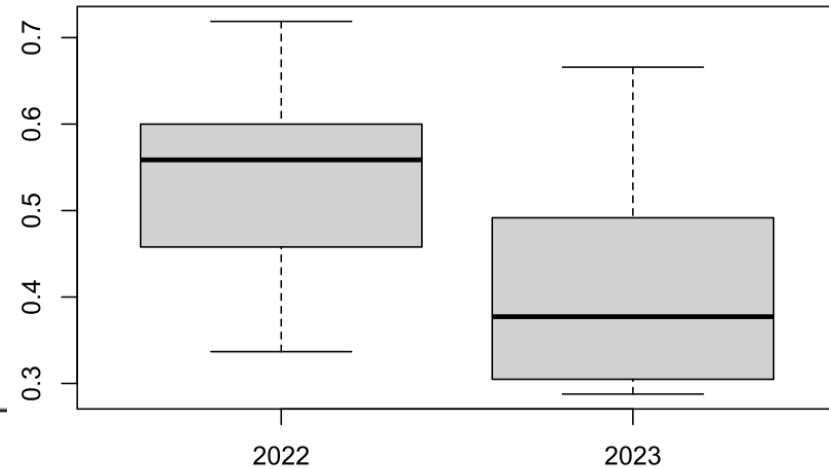
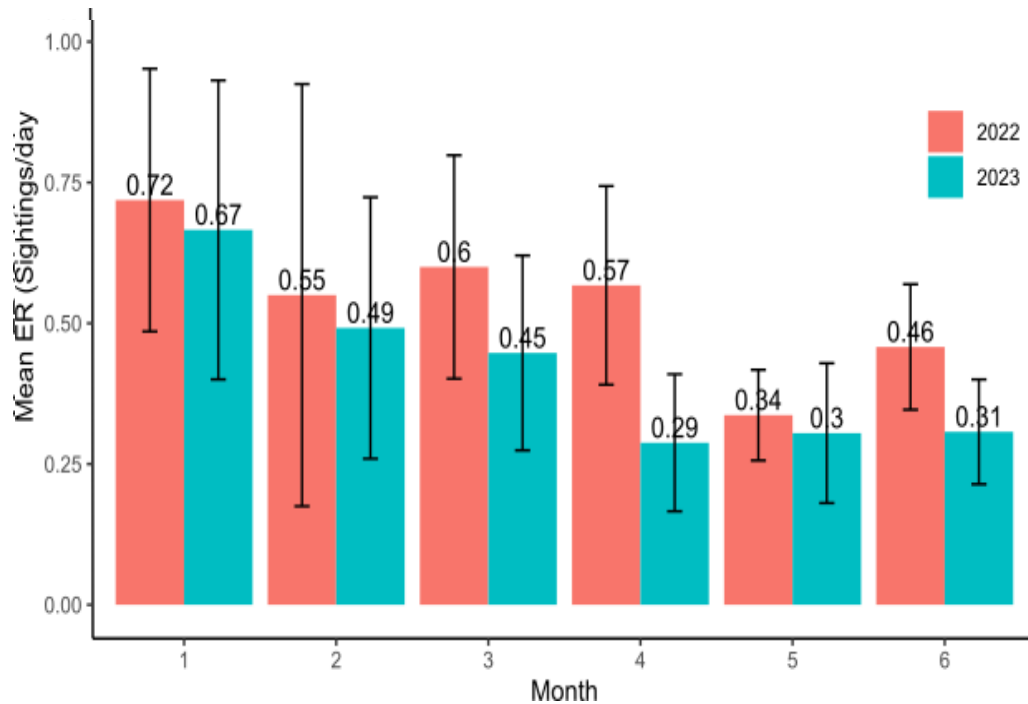
דילול מושכל של תנים:

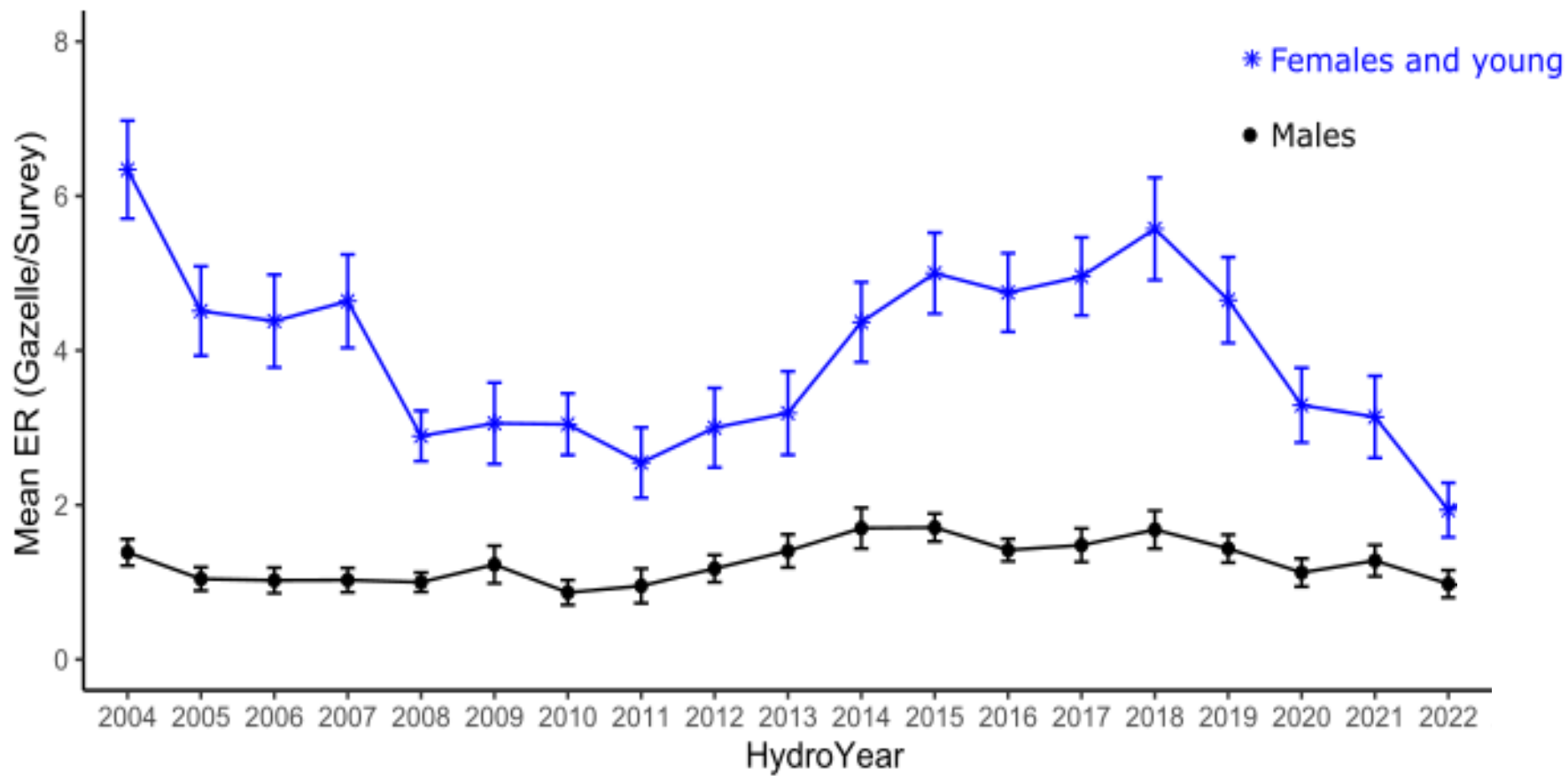
השוואת מספר התנים שהצטלמו ביום מצלמה, לפני ואחרי הדילול
(חצי ראשון 2022, 2023)

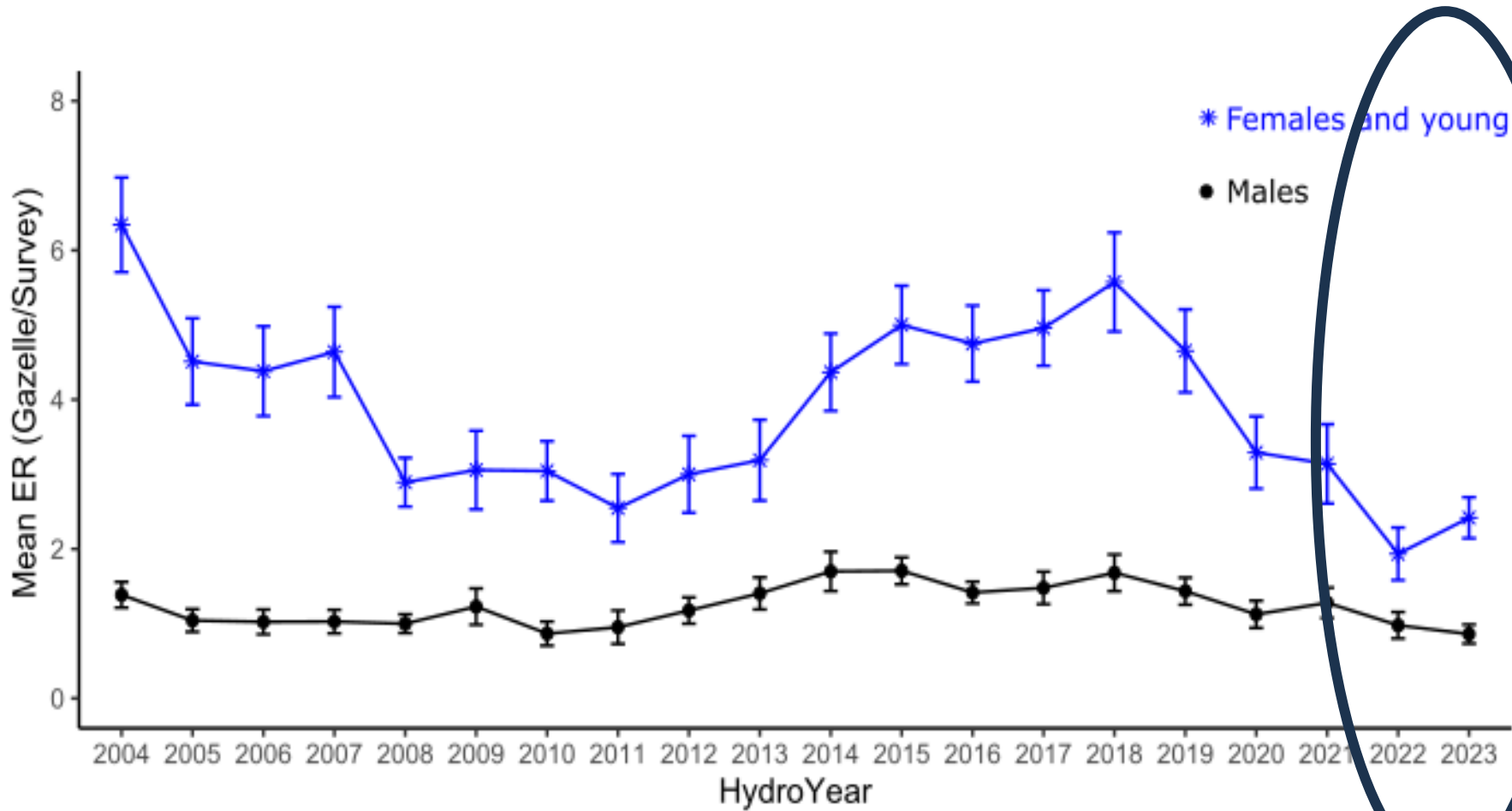
:GLMM

שנה ($P = 0.024$)

חודש ($P = 0.002$)

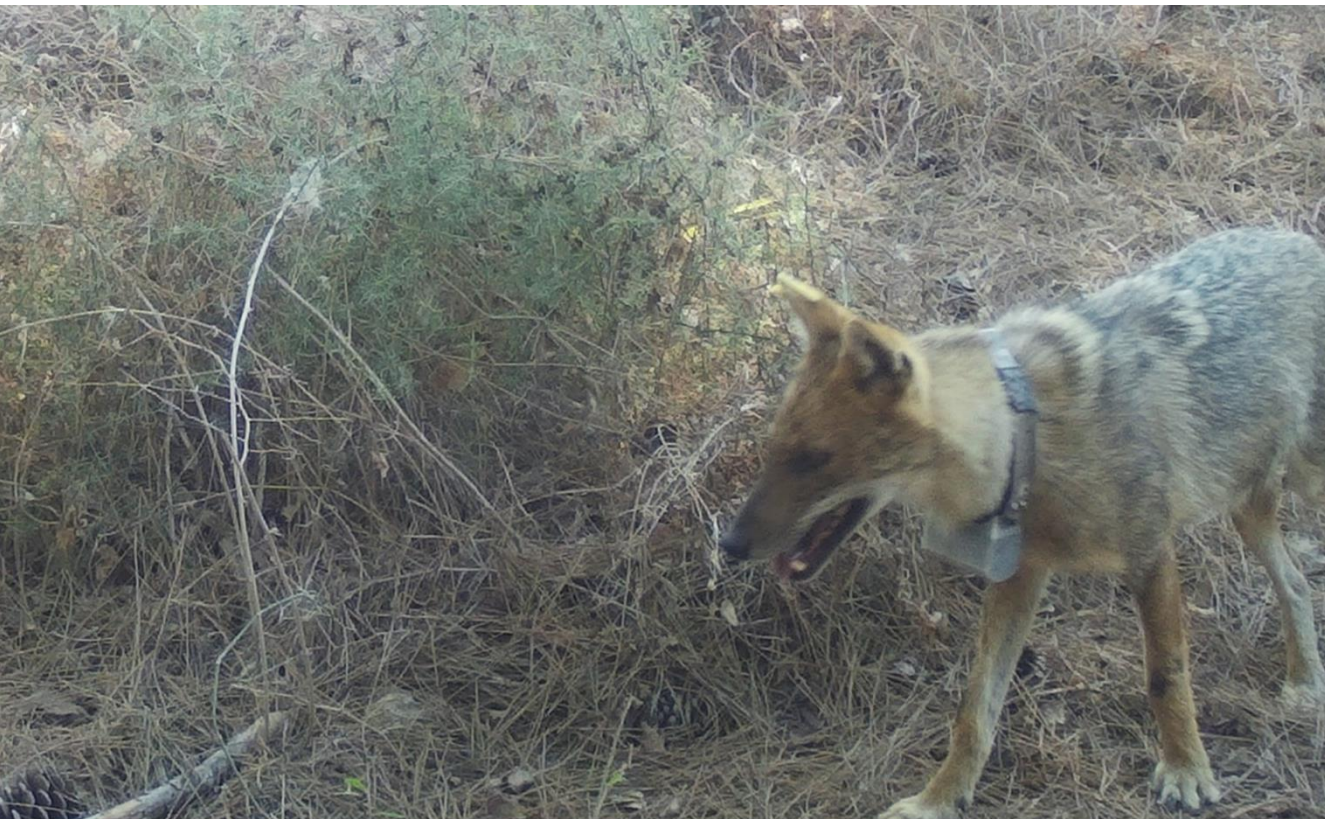

צעדים מעשיים

איתור וצמצום מקורות מזון לתנים

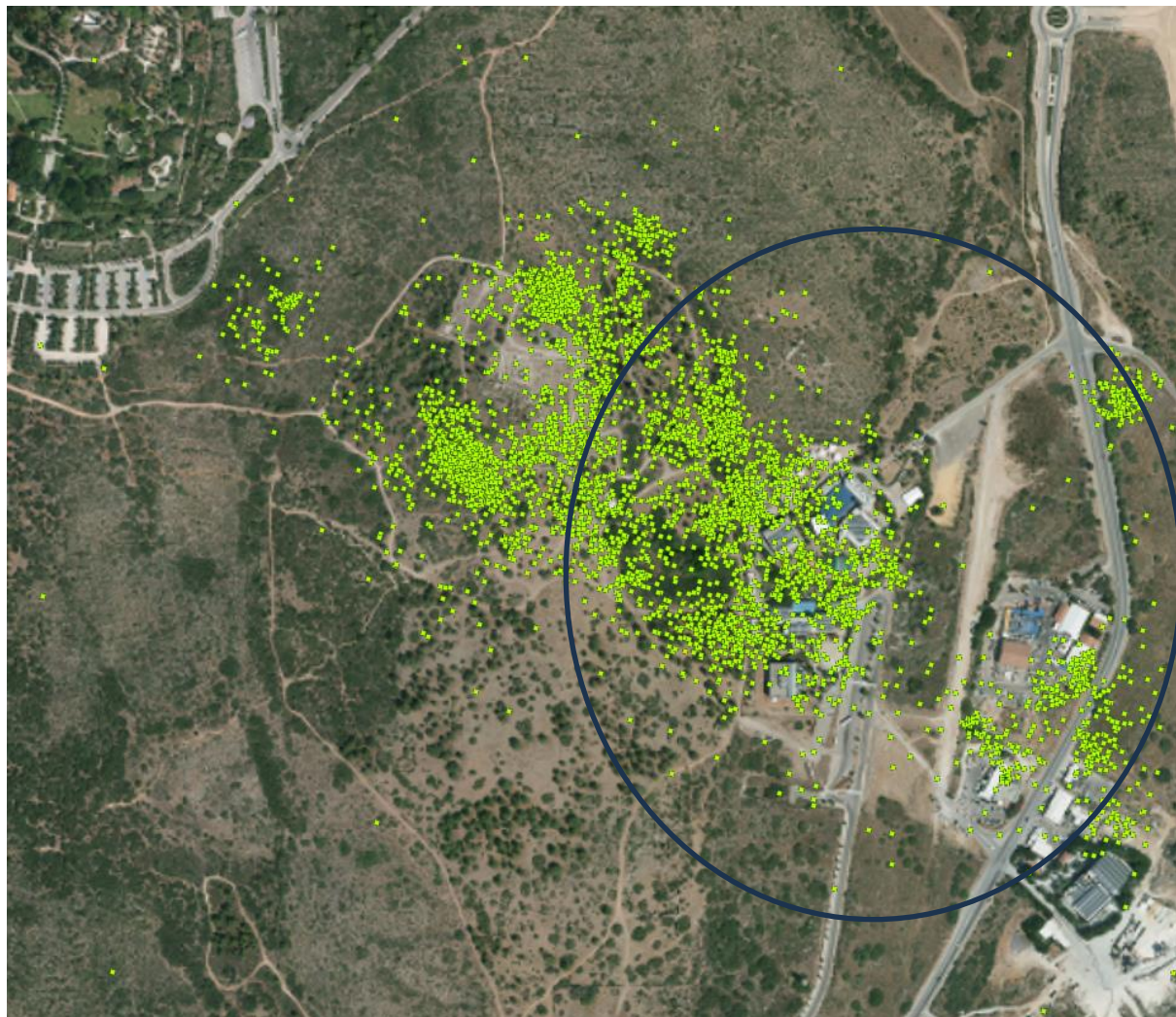
משדור תנים

צעדים מעשיים

איתור וצמצום מקורות מזון

משדור תנים

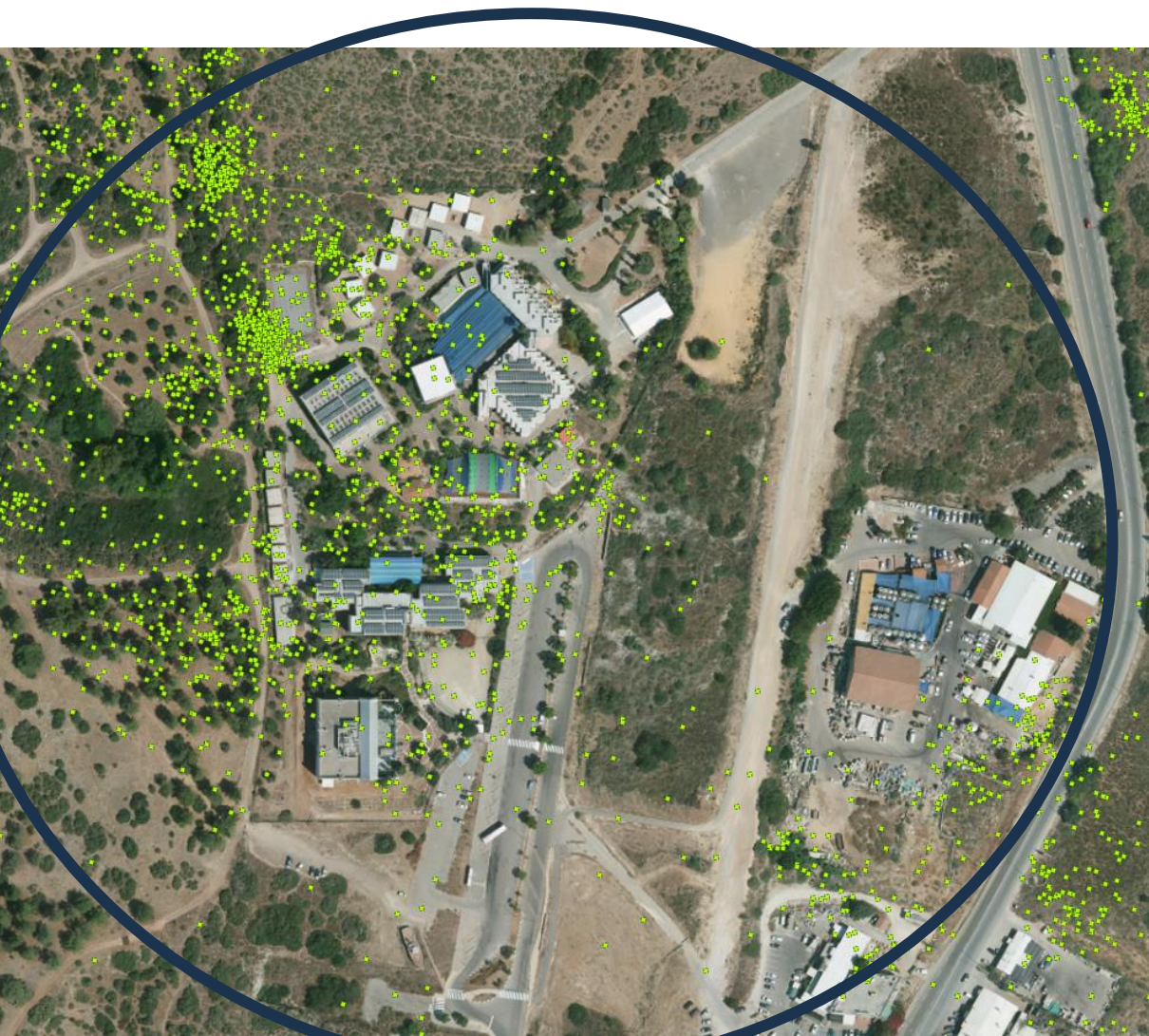

RH_Jackal_M03

צעדים מעשיים

איתור וצמצום מקורות מזון

משדור תנים

RH_Jackal_M03

תודות

פטר גרונפלד, אלעד זיסון, יערה קנת, אלי פינרוב

רשות הטבע והגנים:

עמית דולב, אורי שפירא, רועי רבין, ברק ברכיאל, יונתן הראל, אלחנדרו אפלבאום

תודה

30 C 30 inHg

TRAILCAM22

06/02/2019 08:28PM